

» ————— родна нива ————— «

изисква, и да се изкарва всичко съ трудъ, както правятъ тия горски чеда.

Въ Кавказъ той написва първата си повесть „Детинство“, която имала голѣмъ успѣхъ. Впечатленията, които получилъ тамъ, го съпровождатъ цѣлъ животъ, и той ни ги предава после въ много разкази и романи.

Скоро Толстой напуска военната служба и се отдава всецѣло на истинското си призвание — писателството, съ което спечелва широка слава. Но и то не го задоволява. Нему се иска да служи на хората още по-отблизо, още по-непосрѣдно. Въ Русия по онова време настанили гладни години, и Толстой урежда съ свои срѣдства трапезарии за народа. После започва да пише поучителни и религиозни книги.

За да може да преживѣе старинитѣ си, както Богъ иска, и както съвестята му диктува — въ правда и миръ — той решава, на 82 годишна възраст, да се отстрани съвсемъ отъ свѣта и да иде нѣкъде въ самота. На пѣтъ къмъ тая цель го настига смъртта — на 8 ноемврий 1910 год. въ село Астапово.

Презъ цѣлия си животъ Толстой търси истината. Една главна мисль го занимава: защо живѣе човѣкъ и какъ трѣбва да живѣе, та да увеличава радостята и щастиято на другитѣ и да се чувствува самъ щастливъ и доволенъ отъ себе си. Още

като младежъ той схваща съ своя проникателенъ умъ, че цельта, която трѣбва да си постави всѣки е: да възвишава душата си, да се усъвършенствува, както самъ ни разказва после въ своята повесть „Детинство“. Надаренъ съ широка душа, която поглъща цѣлъ свѣтъ въ себе си, и съ будна съвестъ, която чувствува и най-малката несправедливостъ, той се взира внимателно въ своя собственъ животъ и въ живота на другитѣ, за да го прецени и осъди лошото въ него. И това е правилъ отъ ранни младини чакъ до самата си смъртъ. Най-строго е гледалъ на своитѣ дѣла, най-безпощадно е укорявалъ самия себе си. За да може по-зорко да се следи, още като младежъ Толстой започва да води дневникъ, въ който записва всичкитѣ си мисли, чувства, мечти и действия. Тоя дневникъ е писалъ до края на живота си. Винаги искренъ, въ него той се бичува понѣкога безмилостно. Той не се бои да признае лошитѣ си страни, защото знае, че само така ще ги изправи, ще се освободи отъ тѣхъ.

Тая искреностъ — къмъ себе си и къмъ другитѣ — е най-характерния белегъ не само на неговия животъ, но и на многобройнитѣ книги, които е писалъ. Най-хубави отъ тѣхъ сж романитѣ: „Детинство, юношество, младостъ“, „Война и миръ“, „Казаци“, „Ана Каренина“, „Смъртта на Иванъ Иличъ“ и др.